

TURŠKI VPADI, KMEČKI UPORI IN REFORMACIJA NA SLOVENSKEM

- Vprašanja -

1.) Med katere tri države je bilo v 16. stoletju razdeljeno slovensko ozemlje?

Slovensko ozemlje je bilo razdeljeno med: **Rimsko-nemško cesarstvo** (zasedejo območje Koroške, Štajerske, Kranjske in Goriške), **Beneško republiko** (oblast je imela nad obalnim delom Istre (brez Trsta) in Beneško Slovenijo) ter **Ogrskim cesarstvom** (sem sta spadali območji Prekmurja in Porabja).

2.) Kaj je vzajemna dedna pogodba in kdo jo je sklenil? Kakšne so bile posledice njene sklenitve?

Vzajemna dedna pogodba je bila sklenjena med Habsburžani in Celjskimi grofi. S to pogodbo si je rodbina zagotovila ozemlje druge, v primeru, da bi ta izumrla. Kot posledica sprejetega dogovora so po letu 1456, ko je umrl zadnji celjski grof Ulrik II, Habsburžani zavzeli skoraj vse slovensko ozemlje.

3.) Kdaj so Turki prvič napadli slovensko ozemlje?

Prvi napad je bil leta 1408, usmerjen pa je bil v Belo krajno, ki je bila Turkom najbližja.

4.) Zakaj so se Turki v obdobju med letoma 1415 in 1469 začasno umaknili?

Obstaja več razlogov: tedanji sultani so usmerili vse sile v osvojitve Bizanca, Srbije, Bosne in Albanije, drug pomemben razlog je bil prijateljski odnos med celjanom Ulrikom II in sultanom Muratom (njuni soprogi sta bili sestri), prav tako pa so bile izrednega pomena obrambne akcije ogrskega kralja Matije Korvina in albanskega vladarja Skenderbega.

5.) Kdaj je bilo drugo obdobje turških vpadov na slovensko ozemlje in kakšna je bila turška taktika?

Drugo obdobje vpadov je trajalo od leta 1469 do 1483 in je po silovitosti presegalo vsa druga plenjenja. Turki so imeli namen povsem izčrpati naše dežele in razbiti tukajšnjo obrambno moč. Vdirali so z močnimi, številčnimi odredi konjenice, njihovi napadi pa so bili hitri, zelo dobro organizirani in zmeraj nepričakovani. Navadno so se usmerili v eno od treh osrednjih slovenskih dežel – Kranjsko, Štajersko ali Koroško. V deželi so se zadrževali po 14 dni ali po ves mesec, napadi pa so se vrstili tudi do štirikrat v istem letu.

6.) Kdaj je sultan Sulejman prečkal slovensko ozemlje in zakaj?

Sultan je leta 1532 z ogromno turško armado prešel Štajersko – namenjen je bil proti Dunaju.

7.) Kaj je bila Črna vojska in kdo jo je sestavljal?

Črna vojska je bila obrambna vojska, ki so jo sestavljali imenska konjenica, oddelki pešcev najemnikov in podložniki, ki so le izjemoma nosili orožje.

8.) Kdo so bili uskoki, kje so se naselili in kakšne pravice so imeli?

Uskoki so bili živinorejci iz Bosne in Srbije, ki so se naselili v Vojni krajini. V zameno za vojaško službo in obrambo Habsburške posesti pred Turki so si hoteli zagotoviti podobne privilegije, kot so jih imeli pod turško nadoblastjo (osebna svoboda, pravica do pravoslavne vere...).

9.) S čem so se kmetje ukvarjali v 15. stoletju?

Največ se jih je ukvarjalo s poljedelstvom in živinorejo, postopoma pa so posegali tudi v nekatere neagrarne dejavnosti, kot so obrt, trgovina, prevoznništvo in oglarstvo.

10.) Kdo so bili gostači?

To so bili ljudje brez premoženja. Najprej so se naseljevali na posestvih bogatih kmetov (gruntarjev), kasneje pa so skupaj s kajžarji živeli ob robu večjih naselij. Po deželi so potovali kot delovna sila, delali pa so predvsem v vinogradih.

-